

XII.

Prædikestolen i Snoldelev Kirke.

Ved *H. F. Rørdam.*

En ikke ringe Del af Prædikestolene i vore Landsbykirker er fra Slutningen af det 16de eller Begyndelsen af det 17de Aarhundrede, altsaa fra en Tid, da de ødelæggende

Krige endnu ikke havde udmarvet Folket. Blandt denne Klasse Prædikestole er den i Snoldelev i Tune Herred i Sjælland ikke af de mindst interessante. Ved et Besøg sammesteds fik jeg Lejlighed til, om end kun i Hast, at antegne følgende om de Indskrifter og Billeder, der findes paa samme¹⁾. — Øverst staar Skriftstedet:

Jhesum Christum scio et hunc crucifixum. 1 Cor. 2. Derefter følger fire Felter. I de tre første findes ret mærkelige billedlige Fremstillinger af Ordets Forkyndelse, Daaben og Nadveren. I det fjerde følgende Indskrift:

M. Martinus Petri, Pastor, Canonicus et Sacristanus ecclesiæ Roskildensis, huius ecclesiæ patronus, hoc opus fieri curabat Anno Domini 1594.

Under disse 4 Felter strækker sig Indskriften:

Verbum Domini manet in æternum.

Endelig kommer de 4 Evangelisters Symboler, og mellem disse Navnemærkerne: M. P. — O. M. — S. E. Medens de mellemste Navnebogstaver, som ere ledsagede af et Bomærke, vistnok betegner den daværende Kirkeværge, og Mærket M. P., hvorunder staar en Krans og et Kors, sikkert peger paa den ovennævnte Kirkepatron, betegner S. E., hvorunder de samme Bogstaver findes i sammenslynget Form, aabenbart den daværende Sognepræst, Hr. Søren Eriksen (Assens), der 1593, altsaa Aaret før Prædikestolens Anbringelse i Kirken, var bleven Præst i Snoldelev (og Tune), kaldet af Kirkens Patron, ovennævnte M. Morten Pedersen, med Roskilde Kapitels Stadfæstelse²⁾.

Angaaende M. Morten Pedersen, hvem vi, foruden Bogen om Absalons og Esbern Snæres Herkomst, skyldte nogle historiske Efterretninger, er der allerede i Ny kirkehist. Saml. III, 483 ff. meddelt adskillige Oplysninger. Her skal derfor kun tilføjes et og andet til Supplement.

¹⁾ I Dansk Atlas VI, 106 og hos Trap. Danmark. 2. Udg. III, 217, findes allerede noget af disse Indskrifter trykt.

²⁾ Ny kirkehist. Saml. V, 187—8.

Til Sognepræsteembedet i Roskilde var den Gang Præstekaldet i Vindinge annekteret. Da M. Morten Pedersen residerede i Roskilde, havde han en Bonde boende i Vindinge Præstegaard, som det fremgaar af følgende Udtog af et Tingsvidne:

Vidne af Thune Herreds Ting, at Mester Morten Pedersen, Sogneherre til S. Lucii Kirke i Roskilde, har for Retten ladet fremkalde følgende Vidner: Anders Pedersen i Vindinge, som mindes i 50 Aar, Oluf Pedersen i 48 Aar og tre andre, der mindes i 38 Aar. Disse vidne, at Niels Lauritsens Gaard i Vindinge, som han nu ibor, uagtet den er liden til Ejendom og Landgilde, og kun giver $\frac{1}{2}$ Pund Rug, $\frac{1}{2}$ Pund Byg og 1 Theie aarligen, alligevel har været og er holdt for den rette Præstegaard til Vindinge Sogn, og der er ingen anden Præstegaard til samme Sogn; item at de to forskrevne Mænd mindes i Bispernes Tid i Roskilde, og at de alle mindes i sl. Kong Christian III's Tid og Kong Frederiks Tid, at samme Præstegaard svarede med al Tynge, Ægt og Arbejde alene til Sognepræsten i Vindinge Sogn (thi Vindinge Sogn er Annex til Roskilde Domkirkes Sognepræst) og gav aldrig Skat eller Kongeægt førend i sidste svenske Fejde, da Niels Lauritsen boede i samme Gaard og blev indført i Kongens Bog, fordi han havde fæstet flux andre Jorder og kunde i den Trang hjælpe sine Naboer og Bymænd og gjorde det af sin gode Villie; dog er dem ikke vitterligt, at nogen gjorde det før ham, hvilket Niels Lauritsen ogsaa selv vidner. — Lauge Beck til Førslev, Lensmand paa Roskildegård, var stevnet til dette Vidne at høre, og havde erklæret, at han ikke havde noget imod, at Mester Morten førte dette Vidne. Hvor efter Christoffer Skriver¹⁾ paa Roskildegård fik et Vidne af 12 Mænd, hvorledes var tilgaaet. Datum 18 Juni 1583.

Af en Vidisse, udstedt 10. April 1593 af tre Kanniker i Roskilde, Frants Nielsen, Povl Pedersen og Laurits Andersen. (Rigsarkivet, Topogr. Saml. Vindinge Nr. 7).

¹⁾ Om denne Mand se ovf. S. 515; jvfr. Danske Mag. III, 222.

Ogsaa af Vindinge Kirke gjorde M. Morten Pedersen sig fortjent ved 1589 at lade forfærdige en Prædikestol til samme, som en Indskrift viser¹⁾. Til denne Kirke var han for øvrigt nær bleven indskrænket, da han paa en eller anden Maade kort før Frederik II's Død havde vakt Kongens Mishag, saa denne i Slutningen af Marts 1588 afskedigede ham som Sognepræst ved Roskilde Domkirke²⁾. Men da Kongens Død indtraadte faa Dage derefter, maa M. Morten Pedersen have faaet Sagen talt i Lave igjen, da han fremdeles forblev i sin forrige Stilling, som om Brevene fra Kong Frederiks sidste Tid aldrig vare udstedte. Da den unge skotske Konge Jakob (VI) i Aaret 1590 besøgte Roskilde, prædikede M. Morten Pedersen paa Latin for ham i Domkirken³⁾. Til de følgende Aar hører saa den ovenfor omtalte Kaldelse af en Præst i Snoldelev og Kirkens Forsyning med en Prædikestol.

Den 16. Juni 1595 døde M. Morten Pedersen. Ligstenen over ham og hans Hustru, ligesom ogsaa over et af deres Børn, findes endnu i Roskilde Domkirke⁴⁾.

¹⁾ Dansk Atlas VI, 102. Kirkehist. Saml. 3. R. I, 240.

²⁾ Danske Kirkelove II, Nr. 570, 571. 573.

³⁾ Slange, Christian IV's Historie, S. 34.

⁴⁾ St. Friis, Roskilde Domkirke, S. 225—6. Løffler, Gravstene i Roskilde, S. 27. 36. og Tavle 27. — Om den Søster til M. Morten Pedersen, der omtales i Kirkehist. Saml. 4. R. I, 453 Not., se Løffler S. 27 nederst paa Siden.